

Eusivu>Hae oikeusalan ammattilaisia>Asiantuntijahaku Sameklēt ekspertu

Tšekki

I. Ekspertu saraksti un registri

Čehijas Republikā ir izveidots oficiāls ekspertu saraksts.

Saskaņā ar 15. pantu Likumā Nr. 254/2019 par ekspertiem, ekspertu birojiem un ekspertu institūtiem ("Ekspertu likums"), ko īsteno ar Tieslietu ministrijas 2020. gada 26. novembra Īstenošanas dekrētu Nr. 503/2020, ekspertu saraksts ir pieejams publiski.

Ekspertu saraksts ir pieejams [šeit](#). Sarakstā atrodami arī ekspertu biroji un institūti, kas ir kvalificēti veikt ekspertīzi.

Tieslietu ministrija atbild par ekspertu saraksta uzturēšanu.

Saskaņā ar 5. panta 1. punktu Ekspertu likumā, ko īsteno ar Dekrētu Nr. 503/2020, lai ekspertus iekļautu sarakstā, tiem jāatbilst tālāk uzskaitītajiem kritērijiem. Kritēriji ir šādi:

to juridiskā adrese, pastāvīgā dzīvesvieta, kontaktadrese vai reģistrētā ārvalstnieka dzīvesvieta ir Čehijas Republikā;

tiem ir vajadzīgais izglītības līmenis (augstskolas izglītība, ja iespējams; pretējā gadījumā augstākais sasniegtais izglītības līmenis);

tiem jābūt vismaz piecu gadu aktīvai profesionālai pieredzei attiecīgajā jomā un nozarē;

tiem ir iegūta papildu specializētā izglītība vai profesionālās kompetences sertifikāts (jomās un nozarēs, kas uzskaitītas Īstenošanas dekrēta Nr. 505/2020 2. pielikumā);

tiem jābūt tiesīspējīgiem un rīcībspējīgiem (pilnībā jāspēj iesaistīties tiesvedībā);

tie nav krimināli sodīti (persona nedrīkst būt notiesāta ar galīgu spēku par tīšu vai aiz neuzmanības izdarītu noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts saistībā ar ekspertīzes vai uzņēmējdarbības veikšanu, ja vien netiek uzskatīts, ka tā nav notiesāta);

to rīcībā jābūt nepieciešamajam materiālajam un tehniskajam aprīkojumam un ierīcēm;

tiem jābūt sekmīgi nokārtojušiem pielāgšanas eksāmenu, ko rīko Tieslietu ministrija;

tie nav bankrotējuši;

tiem pēdējo piecu gadu laikā nav atsaukta atļauja veikt ekspertīzi nopietnas vai atkārtotas ekspertu pienākumu neizpildes dēļ un pēdējo trīs gadu laikā tiem nedrīkst būt uzlikts 100 000 CZK vai lielāks naudas sods par nodarījumiem, kas uzskaitīti Ekspertu likumā.

Attiecībā uz ekspertu biroja vai institūta darbību ir jāievēro Ekspertu likuma 6. un 7. pantā paredzētie īpašie nosacījumi.

Lai ekspertu reģistrētu, viņam ir jādod zvērests. Zvēresta saturs ir šāds: "Apsolu, ka eksperta darbā ievērošu tiesību aktu noteikumus, objektīvi un neatkarīgi veikšu ekspertīzi, pilnībā izmantošu visas savas zināšanas, rūpēšos par turpmāku izglītošanos un saglabāšu konfidencialitāti attiecībā uz faktiem, ko uzzināšu, veicot ekspertīzi."

Lai ekspertus iekļautu sarakstā, viņiem jāiesniedz pieteikums Tieslietu ministrijai.

Tomēr viņiem nav jāparakstās, ka ievēros rīcības kodeksu vai ētikas kodeksu.

Ekspertus var svītrot no saraksta, ja ir viens no šādiem iemesliem:

eksperts ir miris vai tiek likvidēts ekspertu birojs vai institūts;

eksperts paziņo, ka ir beidzis strādāt par ekspertu;

juridiski stājas spēkā lēmums par eksperta darba atļaujas anulēšanu.

Ekspertīzes tiesību izbeigšanos pēc tam, kad ministrija ir anulējusi atļauju, regulē Ekspertu likuma 14. panta 1. punkts. Šo noteikumu piemēro gadījumos, kad eksperts vairs neatbilst iecelšanas nosacījumiem, nav iesniedzis obligātās atbildības apdrošināšanas apliecinājumu, ilgtermiņā nespēj veikt darbu medicīnisku, profesionālu vai citu nopietnu iemeslu dēļ, ir citādi neaktīvs (iepriekšējos 5 gados sagatavoti mazāk nekā 3 eksperta atzinumi) vai eksperts nopietni vai pastāvīgi nepilda Ekspertu likumā noteiktos pienākumus.

Tieslietu ministrija regulāri atjaunina ekspertu sarakstu.

Ekspertu var atrast, izmantojot [meklēšanas rīku](#). Šis meklēšanas rīks aptver visus ekspertus, ekspertu birojus un ekspertu institūtus.

Eksperti sarakstā ir iekļauti atbilstīgi darbības jomai, nozarei un, attiecīgā gadījumā, specializācijai. Patlaban Ekspertu likumā ir noteiktas 52 galvenās jomas.

Īstenošanas dekrēta Nr. 505/2020 1. pielikumā ir iekļauts saraksts, kurā ir norādītas ekspertu nozares dažādās kompetences jomās.

Ekspertiem informācija par eksperta darbu ir elektroniski jāievada ekspertu atzinumu reģistrā, kas ir pieejams attālināti un ko uztur Tieslietu ministrija.

II. Ekspertu kvalifikācija

Par ekspertiem var iecelt tikai personas, kuras savā specializētajā jomā un nozarē ir sasniegušas vajadzīgo apmācības līmeni un minimālo aktīvās profesionālās pieredzes ilgumu. Lai veiktu ekspertīzi, dalība ekspertu organizācijā nav obligāta.

Tomēr dažās ekspertu darbības jomās un nozarēs ir nepieciešams profesionālās kompetences apliecinājums, ko izdevusi likumīgi izveidota profesionāla apvienība, kurā dalība ir obligāta, piemēram, būvniecības nozarē (saskaņā ar Īstenošanas dekrēta Nr. 505/2020 2. pielikumu), lai tajās varētu veikt ekspertīzi. Ekspertiem ir jāpildinveido prasmes vai jāpaplašina zināšanas. Tieslietu ministrija ir iesaistīta ekspertu apmācībā un sniedz turpmāku profesionālo atbalstu.

III. Ekspertu darba samaksa

Ekspertu darba samaksu regulē vai nu līgums ar klientu, kas pieprasa eksperta atzinumu, vai Ekspertu likums un Īstenošanas dekrēts Nr. 504/2020 par ekspertu honorāriem.

Attiecībā uz ekspertu darba samaksu ir ierobežojumi. Līgumā paredzētā atlīdzība nav pieļaujama, ja eksperta atzinumu pieprasa publiska iestāde (piemēram, tiesa vai administratīva iestāde).

Papildus darba samaksai ekspertam ir tiesības saņemt atlīdzību par skaidras naudas izdevumiem un kompensāciju par patērēto laiku, ieskaitot laiku, ko saistībā ar ekspertīzi viņš pavadījis ceļā uz vietu, kas nav eksperta juridiskā adrese.

Tiesas iecelti eksperti var saņemt avansa maksājumus.

Ekspertu honorārus maksā, kā izklāstīts tālāk.

Civilprocess

Ekspertu honorāri ir iekļauti tiesvedības izmaksās. Katrs lietas dalībnieks sedz izdevumus, kas radušies pašam lietas dalībniekam un tā pārstāvjiem. Pusei, kas konkrētajā gadījumā ir guvusi pilnīgus panākumus, tiesa piešķir atlīdzību par izmaksām, kas radušās, faktiski īstenojot vai aizstāvot puses tiesības

attiecībā pret zaudējušo pusi. Ja puse gūst tikai daļējus panākumus, tiesa taisnīgi sadala izmaksu atlīdzību vai paziņo, ka nevienai no pusēm nav tiesību uz šādu atlīdzību. Pamatojoties uz tiesvedības rezultātiem, valsts ir tiesīga saņemt no pusēm atlīdzību par izmaksām, ko valsts ir segusi saistībā ar tiesvedību, izņemot gadījumus, kad tiek sagaidīts, ka puses tiks atbrīvotas no tiesas nodevām.

Kriminālprocess

Kriminālprocesa, ieskaitot izpildi, izmaksas sedz valsts. Ja atbildētāju atzīst par vainīgu ar galīgu spēku, viņam ir jāmaksā valstij vienreizējs maksājums, lai atlīdzinātu šādas izmaksas, ieskaitot gadījumus, kad tiesvedībā ir pieprasīts eksperta atzinums. Izmaksas, kas pārsniedz noteikto šā vienreizējā maksājuma summu, pilnībā sedz valsts. Izņemot dažus atsevišķus gadījumus, valsts nesedz izmaksas ekspertu atzinumiem, ko nav pieprasījuši.

IV. Ekspertu atbildība

Saskaņā ar Ekspertu likumu eksperti atbild par izdarītajiem nodarījumiem (39. pants) vai par iespējamu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu saistībā ar nepatiesu liecību un viltotu eksperta atzinumu, ja eksperta atzinums ir nepatiess, būtiski sagrozīts vai nepilnīgs (Likuma Nr. 40/2009 346. pants, Kriminālkodekss).

Ekspertu likumā ir paredzēta arī īpaša privāto tiesību ekspertu atbildība. Ekspertiem ir jānodrošina kompensācija par jebkādu kaitējumu, ko viņi radījuši saistībā ar veikto ekspertīzi. Tomēr eksperti tiek atbrīvoti no atbildības, ja pierāda, ka viņi nebūtu varējuši novērst kaitējumu pat tad, ja būtu darījuši visu iespējamo.

Ekspertu atbildībai tiesību aktos nav noteikta konkrēta robežvērtība.

Eksperta obligātā apdrošināšana palīdz segt atbildību par kaitējumu, ko radījis eksperta veiktais darbs.

V. Papildu informācija par ekspertu darbu tiesvedībā

Galvenie tiesību akti, ko Čehijas Republikā piemēro ekspertu darbam, ir Likums Nr. 254/2019 par ekspertiem, ekspertu birojiem un ekspertu institūtiem, Likums Nr. 99/1963, Civilprocesa kodekss, Likums Nr. 141/1961 par kriminālprocesu (Kriminālprocesa kodekss) un Likums Nr. 500/2004, Administratīvā procesa kodekss.

Vispārīgie noteikumi par to, kā valsts iestādes ieceļ ekspertu, ir līdzīgi attiecībā uz tiesvedību civillietu tiesās, krimināllietu tiesās un administratīvajās tiesās.

Apzīmējumus “eksperts”, “ekspertu birojs” un “ekspertu institūts” drīkst izmantot tikai pilnvarotas personas.

Čehijas Republikas tiesību sistēma nenošķir tiesas ieceltus ekspertus, tehniskos ekspertus, juridiskos ekspertus vai citus ekspertus.

Ekspertu sarakstā kopumā ir iekļautas aptuveni 6000 personu.

1. Ekspertu iecelšana

Ekspertu var iecelt tiesa, cita valsts iestāde vai tiesvedībā iesaistītās puses.

Civillietu un administratīvās tiesas tiesvedībā ekspertu nevar iecelt pirms tiesvedības ierosināšanas.

Attiecībā uz tiesvedību krimināllietās Kriminālprocesa kodeksa 105. panta 1. punktā ir noteikts: “Ja kriminālprocesā būtisko faktu noskaidrošanai ir vajadzīgas speciālās zināšanas, kriminālprocesā iesaistītā iestāde lūdz profesionālu atzinumu. Ja izvērtējamā jautājuma sarežģītības dēļ šāda procedūra nav pietiekama, kriminālprocesā iesaistītā iestāde ieceļ ekspertu. Pirmstiesas procedūrā ekspertu ieceļ kriminālprocesā iesaistītā iestāde, kas uzskata, ka lēmuma pieņemšanai ir nepieciešams eksperta (piemēram, policijas darbinieka vai prokurora) atzinums; citos gadījumos, ja lieta ir nodota atpakaļ turpmākai izmeklēšanai, ekspertu ieceļ prokurors vai tiesas priekšsēdētājs. Apsūdzēto un tiesas procesā prokuroru informē par eksperta iecelšanu. Par eksperta iecelšanu informē citas personas, ja uzskata, ka tas ir nepieciešams, lai tās kaut ko darītu vai kaut ko pieļautu saistībā ar ekspertīzes procesa norisi, piemēram, lai jautu ekspertam piekļūt noteiktai vietai.”

1.a Tiesas veikta iecelšana

Tiesa var iecelt ekspertus, lai novērtētu specifiskus jautājumus saistībā ar faktiem, kas jānoskaidro konkrētā gadījumā. Noteiktos civiltiesību un krimināltiesību gadījumos eksperta iecelšana ir obligāta (daži gadījumi izriet arī no judikatūras). Ekspertus var iecelt iepriekšējas izskatīšanas vai pirmstiesas procedūrai.

Likuma Nr. 141/1961 par kriminālprocesu (Kriminālprocesa kodekss) 105. panta 1. punktā ir noteikts: “Ja kriminālprocesā būtisko faktu noskaidrošanai ir vajadzīgas speciālās zināšanas, kriminālprocesā iesaistītā iestāde lūdz profesionālu atzinumu. Ja izvērtējamā jautājuma sarežģītības dēļ šāda procedūra nav pietiekama, kriminālprocesā iesaistītā iestāde ieceļ ekspertu.”

Ekspertu iecelšana tiesvedībās civillietās, krimināllietās un administratīvajās tiesās būtiski neatšķiras.

Ekspertiem ir juridisks pienākums ziņot par jebkādiem interešu konfliktiem.

Ja ekspertus ieceļ tiesa, tiesai tie ir jāizvēlas no ekspertu saraksta. Ja vien attiecīgajos apstākļos atļauts, tiks iecelti eksperti, kuru juridiskā adrese vai kontaktadrese ir apgabaltiesas rajonā, kur atrodas tiesas galvenā mītne vai filiāle. Ja sarakstā šāds eksperts nav iekļauts vai ja viens reģistrēts eksperts nevar sagatavot atzinumu, tiesa eksperta atzinuma sagatavošanai izņēmuma kārtā var iecelt ekspertu sarakstā neiekļauto personu — “*ad hoc*” tiesas ieceltu ekspertu” (Ekspertu likuma 26. pants).

1.b Lietas dalībnieku veikta iecelšana

Procesā iesaistītās puses var iecelt ekspertu ikreiz, kad tās to vēlas. Eksperta atzinumam, ko sagatavojis puses iecelts eksperts (kas reģistrēts valsts ekspertu sarakstā), ir tāds pats spēks kā tiesas iecelta eksperta sagatavotam atzinumam. Tomēr šādā atzinumā jāiekļauj eksperta klauzula, kurā norādīts, ka eksperts apzinās apzināti nepatiesa eksperta atzinuma iesniegšanas sekas (Civilprocesa kodeksa 127.a pants; Kriminālprocesa kodeksa 110.a pants). Ieceļot ekspertu, pusēm nav jāievēro konkrēta procedūra. Tomēr eksperta atzinumā jānorāda, vai eksperta darba samaksa ir noteikta līgumā, un šī atlīdzība nedrīkst būt atkarīga no eksperta darba rezultātiem.

Abas tiesvedības puses vienlaikus nevar iecelt ekspertu

Tiesa nevar izdot rīkojumu, ka abas puses kopīgi ieceļ vienu ekspertu (piemēram, maznozīmīgās vai paātrināti izskatāmās lietās), nevis katru ieceļ savu ekspertu.

Strīda pusēm ir jāsniedz ekspertam sīki izstrādāti norādījumi un jautājumi, uz kuriem ekspertam būtu jāatbild.

2. Tiesvedība

2.a Civilprocess

Ja tiesai ir šaubas par eksperta atzinuma pareizību vai ja atzinums ir neskaidrs vai nepilnīgs, jālūdz, lai eksperts to precizē vai sniedz papildu informāciju. Ja tas nenotiek, tiesa lūgs, lai eksperta atzinumu pārskata cits eksperts. Tiesas procesā ekspertus parasti iztaujā.

Tiesnesim eksperta atzinums nekad nav juridiski saistošs. Eksperta atzinums ir tikpat svarīgs kā jebkurš cits pierādījums, un tiesnesim tas jāvērtē objektīvi un saistībā ar citiem pierādījumiem. Netiek pieņemts, ka eksperta atzinums, ko iesniedzis tiesas iecelts eksperts, ir pareizs. Puses iecelta eksperta sagatavotam atzinumam ir tāds pats spēks kā tiesas iecelta eksperta atzinumam.

Puses var iebilst pret eksperta atzinumu un to apstrīdēt.

Nav noteikta procedūra, saskaņā ar kuru eksperti tiekas pirms tiesas sēdes vai tiek iztaujāti pirms tiesas sēdes, lai mēģinātu sašaurināt jautājumu loku un lai tiesa izprastu atšķirīgos viedokļus. Tiesas procesā eksperti var sazināties ar pusēm, bet, ja rodas šaubas par viņu objektivitāti, nevar sniegt atzinumu.

Tiklīdz ekspertam kļūst zināmi fakti, kuru dēļ viņš nevar iesaistīties, viņam par to jāinformē puse, kas pieprasījusi atzinumu. Tas pats pienākums attiecas arī uz citiem lietas dalībniekiem. Lēmumu par eksperta atstādināšanu pieņem iestāde, kas iecēlusi ekspertu.

Tiesvedībā iesaistītajām pusēm ir jāsadarbojas ar ekspertiem. Dažos gadījumos eksperts lūdz izvērtēt vai iztaujāt lietas dalībniekus.

Proti, ekspertiem nav jāriko sanāksmes ar pusēm, lai apkopotu to apsvērumus.

1. Eksperta atzinums

Eksperta atzinumam jābūt pilnīgam, patiesam un pārbaudāmam. Formālās prasības attiecībā uz eksperta atzinumu ir izklāstītas Ekspertu likuma 27. un 28. pantā un Īstenošanas dekrētā Nr. 503/2020.

Eksperta atzinumā vajadzīgie elementi

Virsraksts

Darba uzdevums

Informācijas avotu saraksts

Konstatējumi

Atzinums

Pietiekami detalizēts pamatojums, lai nodrošinātu pārskatīšanu

Secinājums

Pielikumi

Eksperta klauzula

Eksperta zīmoga nospiedums

Paraksts (ziņojumam elektroniskā formā — atzīts elektroniskais paraksts)

Ekspertiem nav pienākuma sniegt provizorisku atzinumu.

Atzinumos ekspertiem nav jāizskata lietas dalībnieku argumenti, kas neattiecas uz tiesas kompetences jomu.

Ekspertiem ekspertīze ir jāveic pašiem ar pienācīgu rūpību, neatkarīgi, objektīvi un ievērojot saskaņoto vai noteikto termiņu un tikai tādā jomā, nozarē un — attiecīgā gadījumā — specializācijā, kurā viņi ir pilnvaroti. Ja persona, kas pieprasa atzinumu, piekrīt, eksperti var iecelt konsultantu papildu jautājumu izskatīšanai.

Ekspertiem savā darbā ir jāievēro konfidencialitāte.

Eksperti var atteikties sniegt atzinumu tikai likumā noteikto iemeslu dēļ (Ekspertu likuma 19. pants).

Eksperti atzinumus iesniedz rakstiski. Likumā atļauts eksperta atzinumu iesniegt elektroniski vai mutiski, ja tam piekrīt puse, kas pieprasījusi atzinumu.

Ekspertiem var lūgt apstiprināt, papildināt vai izskaidrot savu viedokli tiesā.

2. Uzklaušana tiesā

Ja tiesa uzaicina, ekspertiem jāpiedalās sākotnējā uzklaušanā.

Pēc uzaicinājuma viņiem jāpiedalās arī tiesas sēdē, lai atbildētu uz tiesas un pušu uzdotajiem jautājumiem.

Tiesas procesā ekspertus parasti iztaujā.

Īstenojot projektu “Atrast ekspertu”, šeit sniegtā informācija tika apkopota no kontaktpersonām dažādās valstīs, kuras izraudzījās Eiropas Ekspertīzes un ekspertu institūts (EEEI).

Lapa atjaunināta: 08/09/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.